Č.j. S 124/99-835/00-220 V Brně dne 23.3.2000

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže ve správním řízení č.j. S 124/99-220, zahájeném dne 14.12.1999 podle § 18 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení, a v souladu s § 12 zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění zákona č. 495/1992 Sb. a zákona č. 286/1993 Sb., na návrh účastníka řízení, jímž je společnost Novartis AG, se sídlem Schwarzwaldalee 215, 4058 Basilej, Švýcarsko, ve správním řízení právně zastoupená na základě plné moci ze dne 14.12.1999 JUDr. Ivo Nesrovnalem, advokátem, AK Gleis Lutz Hootz Hirsch, se sídlem Jugoslávská 29, 120 00 Praha 2, ve věci udělení povolení ke spojení podniků Novartis AG, se sídlem Schwarzwaldalee 215, 4058 Basilej, Švýcarsko, a AstraZeneca PLC, se sídlem 15 Stanhope Gate, London W1X 6 LN, Velká Británie, ve smyslu § 8a zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění uvedených změn a doplňků, vydává jako orgán příslušný podle § 11 odst. 1 písm. a) téhož zákona toto

r o z h o d n u t í :

Spojení podniků, k němuž dojde tím, že skupina současných akcionářů společnosti Novartis AG, se sídlem Schwarzwaldalee 215, 4058 Basilej, Švýcarsko, na základě Rámcové smlouvy ze dne 2.12.1999 získá kontrolu nad nově založenou společností Syngenta AG, do které Novartis AG, se sídlem Schwarzwaldalee 215, 4058 Basilej, Švýcarsko, a AstraZeneca PLC, se sídlem 15 Stanhope Gate, London W1X 6 LN, Velká Británie, vloží své podnikání v oblasti přípravků na ochranu rostlin, je ve smyslu § 2 odst. 3 zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění zákona č. 495/1992 Sb. a zákona č. 286/1993 Sb., jednáním, k němuž došlo v cizině a jehož účinky se projevují na tuzemském trhu. Toto spojení podniků se podle § 8a odst. 2 zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění zákona č. 495/1992 Sb. a zákona č. 286/1993 Sb.,

p o v o l u j e.

O d ů v o d n ě n í :

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen „úřad“) zahájil dne 14.12.1999 správní řízení podle § 18 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení, ve spojení s § 12 zákona č. 63/1991 Sb., ve znění zákona č. 495/1992 Sb. a zákona č. 286/1993 Sb. (dále jen „zákon“), ve věci udělení povolení ke spojení podnikání společností Novartis AG, se sídlem Schwarzwaldalee 215, 4058 Basilej, Švýcarsko (dále jen „Novartis“), a AstraZeneca PLC, se sídlem 15 Stanhope Gate, London W1X 6 LN, Velká Británie (dále jen „AstraZeneca“), v oblasti přípravků na ochranu rostlin. Navrhovatel – společnost Novartis – byl v řízení před úřadem právně zastoupen na základě plné moci ze 14.12.1999 JUDr. Ivo Nesrovnalem, advokátem, AK Gleis Lutz Hootz Hirsch, se sídlem Jugoslávská 29, 120 00 Praha 2.

Ke spojení dojde v zahraničí na základě Rámcové smlouvy uzavřené mezi Novartisem a AstraZeneca dne 2.12.1999 (dále jen „Smlouva“). Obě společnosti se dohodly, že AstraZeneca vyčlení svoje podnikání v oblasti přípravků na ochranu rostlin a vloží je do nově založené společnosti Syngenta AG. Novartis také vyčlení své podnikání v oblasti přípravků na ochranu rostlin (včetně ochrany osiv) a vloží je do téže společnosti.

Správní řízení bylo opakovaně přerušeno, jednak z důvodu odstranění nedostatků podání a jednak na návrh zástupce účastníka řízení z důvodu časové náročnosti pro obstarání podkladů vyžádaných úřadem pro posouzení spojení.

V průběhu správního řízení se uskutečnilo dne 13.3.2000 ústní jednání s účastníkem řízení za účelem objasnění skutečností rozhodných pro posouzení uvedeného spojení podniků a jeho účinků na tuzemském trhu.

Při posuzování spojení a jeho účinků na tuzemský trh vycházel úřad z těchto podkladů:

- žádost o udělení povolení ke spojení podniků,
- doklad o zaplacení správního poplatku,
- Rámcová smlouva uzavřené dne 2.12.1999,
- plná moc k zastupování účastníka řízení,
- doklady o zápisu a sídle společnosti Novartis,
- informace o podnikání společností Novartis a AstraZeneca na tuzemském trhu,
- výhody spojení,
- informace odborných míst k technickým a legislativním podmínkám pro registraci nového prostředku na ochranu rostlin,
- vyjádření největších odběratelů, kteří odebírali výrobky od dceřinných firem společností Novartis a AstraZeneca,
- vyjádření konkurentů spojovaných podniků.

Charakteristika spojovaných podniků

Společnost **Novartis AG** je mezinárodní holdingovou společností se sídlem ve Švýcarsku. Vznikla v roce 1996 spojením firem Ciba-Geigy AG a Sandoz AG. Novartis podniká v oblasti tzv. „Life Sciences“. Do této oblasti spadá působení v oborech souvisejících se zdravím lidí (léčivé přípravky a výživa), zvířat (veterinární přípravky) a ochranou rostlin včetně osiv (agrochemické přípravky).

Novartis zahrnuje velké množství dceřinných společností s diverzifikovaným výrobním programem soustředěným do výše uvedených oblastí. Dle předložené výroční zprávy společnosti za rok 1998 Novartis dosáhl konsolidovaných tržeb 31 702 mil. CHF. Největší podíl na celkových tržbách celého holdingu měly tržby za farmaceutika (55,3%), tržby z prodeje výživy a volně prodejných léčiv se na celkových tržbách podílely (16,7%), veterinární přípravky (2,8%), 23,6% celkových tržeb pocházelo z oblasti ochrany rostlin.

V oblasti přípravků na ochranu rostlin se Novartis zabývá výzkumem a vývojem výhradně nových účinných látek a z nich nových přípravků a jejich výrobou. Generika (tzn. přípravky na bázi látek odvozených od účinných látek, jimž skončila patentová ochrana) vůbec nevyrábí.

V České republice působí Novartis prostřednictvím dceřinných společností Novartis Czech Republic s.r.o., se sídlem Mezilesní 23/329, Praha 4, a Novartis Agro s.r.o., se sídlem Semčice, okres Mladá Boleslav. Obě tyto společnosti jsou obchodní zastoupení a nevykonávají žádnou výrobní činnost. Novartis Czech Republic s.r.o. zastupuje společnost Novartis v oblasti léčiv. Dle vyjádření stran spojení bude předmětem zamýšlené operace společnost Novartis Agro s.r.o., která zastupuje společnost Novartis v oblasti přípravků na ochranu rostlin a je tedy činná na ovlivněných trzích.

Společnost **AstraZeneca PLC** je mezinárodní holdingovou společností, která vznikla spojením společností Astra a Zeneca v prosinci 1998. AstraZeneca podniká stejně jako Novartis především v oblasti tzv. „Life Sciences“. Společné tržby Astry a Zenecy v roce 1998 dosáhly hodnoty 17,2 mil. USD.

Také společnost AstraZeneca se v oblasti přípravků na ochranu rostlin zabývá výhradně výrobou přípravků na ochranu rostlin, které sama vyvinula a které nejsou na bázi generik.

V České republice působí AstraZeneca prostřednictvím společností AstraZeneca Czech Republic s.r.o., se sídlem Pobřežní 3, Praha, a ZENECA (CZ) s.r.o., se sídlem Křenová 11, Praha 6. Obě tyto společnosti jsou obchodní zastoupení a nevykonávají žádnou výrobní činnost. Dle vyjádření stran spojení bude předmětem zamýšlené operace společnost ZENECA (CZ) s.r.o., která zastupuje společnost AstraZeneca v oblasti přípravků na ochranu rostlin a je tedy činná na ovlivněných trzích.

Popis spojení podniků

Dle předložené Smlouvy se Novartis a AstraZeneca dohodly uskutečnit spojení tak, že společnost AstraZeneca založí podle švýcarského práva novou společnost Syngenta AG (dále jen „Syngenta“).

AstraZeneca založí společnost Syngenta a podnikne interní reorganizaci za účelem oddělení podnikání v oblasti přípravků na ochranu rostlin od ostatního podnikání, a to tak, aby mohlo být toto podnikání převedeno do Syngenty. Transakce se netýká 50% podílu AstraZeneca v šlechtiteli a výrobci osiv společnosti Advanta B.V., který AstraZeneca drží prostřednictvím své dceřinné společnosti AstraZeneca Holdings B.V. AstraZeneca poté převede své podnikání v oblasti přípravků na ochranu rostlin do Syngenty a akcie Syngenty na své akcionáře. Proto budou akcionáři AstraZeneca po provedení transakce držet akcie Syngenty a AstraZeneca.

Novartis rovněž podnikne interní reorganizaci, podle které veškeré podnikání v oblasti přípravků na ochranu rostlin (včetně ochrany osiv), kterým se zabývá přímo či nepřímo New Yorská společnost Novartisu (dále jen „neamerické podnikání“), bude vloženo do nově vytvořené společnosti Novartis Agribusiness AG. Veškeré podnikání v oblasti přípravků na ochranu rostlin (včetně ochrany osiv), kterým se zabývá přímo či nepřímo New Yorská společnost Novartisu (dále jen „americké podnikání“), bude vloženo do americké společnosti Novartis US Co. Novartis poté převede Novartis Agribusiness AG a Novartis US Co na své akcionáře a obě tyto společnosti budou vloženy do Syngenty. Na základě těchto operací budou akcionáři Novartisu držet po uskutečnění transakce nejen akcie Novartisu (bez podnikání v oblasti přípravků na ochranu rostlin), ale i Syngenty.

Po vyčlenění a spojení budou akcionáři Novartisu držet 61% a akcionáři AstraZeneca 39% akcií Syngenty.

Vymezení relevantního trhu

Relevantním trhem je prostorový a časový střet nabídky a poptávky zboží, které je schopno uspokojit určitou, konkrétní potřebu spotřebitele.

Analýza relevantního trhu je založena na samostatném posouzení tří aspektů - výrobkového, geografického a časového.

Výrobkový trh je definován omezenou množinou zboží (výrobků, výkonů či služeb, dále jen „výrobky“). Zahrnuje všechny identické výrobky a ty výrobky, které spotřebitelé považují za zaměnitelné nebo nahraditelné vzhledem k jejich vlastnostem, ceně nebo zamýšlenému způsobu použití.

Geografický trh zahrnuje území, kde podmínky soutěže jsou dostatečně homogenní a které může být odlišeno od ostatních území zejména tím, že podmínky soutěže na těchto jiných územích jsou zřetelně odlišné.

Časové vymezení trhu vyjadřuje četnost (pravidelnost, opakovanost) střetu nabídky a poptávky a odlišuje jej od střetu nabídky a poptávky, k níž dochází nahodile, popř. jen ojediněle. Je nutné vzít v úvahu i minulý a očekávaný vývoj trhu v čase.

Vzhledem ke skutečnosti, že spojení se týká pouze podnikání v oblasti přípravků na ochranu rostlin, úřad posuzoval pouze tyto výrobkové trhy.

Úřad pro vymezení relevantního trhu vycházel z údajů za rok 1998, neboť v době podání návrhu na zahájení správního řízení k udělení povolení ke spojení podniků ještě nebyl plně uzavřen (účetně, ani po stránce dodávek) rok 1999.

Výrobkové trhy

- **dodávky přípravků na ochranu rostlin**

Přípravky na ochranu rostlin jsou jednak přípravky k hubení škůdců, chorob rostlin a plevelů, dále pak přípravky podporující či regulující růst rostlin.

Při posuzování tohoto spojení úřad využil některé podklady získané v rámci správního řízení S 86/99-220 o udělení povolení ke spojení podniků Rhône-Poulenc a HOECHST,

kterým se zabýval ve třetím čtvrtletí roku 1999. Jednalo se zejména o popis možnosti přístupu na trh (bariéry vstupu) a způsob fungování trhu s přípravky na ochranu rostlin.

Každý, kdo chce dodávat na tuzemský trh určitý přípravek na ochranu rostlin, musí nejdříve dle zákona č. 147/1996 Sb., o rostlinolékařské péči a na základě vyhlášky Ministerstva zemědělství č. 84/1997 Sb. (dále jen „ZRP“) požádat Státní rostlinolékařskou správu (dále jen „SRS“) o povolení. Pro jeho získání je třeba absolvovat registrační proces, který trvá až 3 roky (jde-li o registraci zcela nového přípravku).

Náklady na uvedení nového přípravku na trh (na bázi nové účinné látky) jsou značné. Na těchto nákladech se podstatným způsobem podílejí náklady na vývoj přípravku. Z uvedeného důvodu mohou v tomto oboru (vývoj a výroba přípravků na ochranu rostlin) působit pouze finančně silné společnosti. V současné době je ve světě patrná tendence ke spojování těchto výrobců s cílem získat větší kapitálové zázemí (jako např. spojení podniků Rhône-Poulenc a HOECHST do společnosti AVENTIS v r. 1998). Na tuzemský trh dodávají prakticky pouze silné zahraniční firmy. České firmy nemají na vlastní vývoj těchto přípravků dostatečný kapitál. Z toho důvodu čeští výrobci vyrábí tyto přípravky pouze v omezeném rozsahu (jak z hlediska objemu, tak i spektra přípravků) a zpravidla jde jen o generika.

Objem spotřeby přípravků na ochranu rostlin na českém trhu by plně nezajistil dostatečnou návratnost vynaložených finančních prostředků na vývoj nového přípravku. Na našem trhu je zaregistrováno 590 – 600 přípravků na ochranu rostlin. V těchto přípravcích je obsaženo na 370 druhů účinných látek. Účinnou látkou je určen možný způsob užití přípravku. SRS vede seznam registrovaných přípravků na ochranu rostlin a každoročně jej vydává ve své publikaci nazvané „Seznam registrovaných prostředků na ochranu rostlin“. Platný seznam pro rok 1999 je součástí spisu S 86/99-220 (str. 140). SRS zároveň eviduje veškeré dovozy přípravků na ochranu rostlin na tuzemský trh (dle jejich obchodních názvů). Dle ZRP je povinen každý zemědělec, který obhospodařuje výměru větší než 10 ha, vykazovat SRS na předepsaném formuláři použití přípravků na ochranu rostlin (zejména o jaký přípravek se jednalo, na jakou plodinu byl použit, spotřebované množství apod.). Spotřeba přípravků na ochranu rostlin a výkony v ochraně rostlin v České republice jsou SRS sledovány (údaje o spotřebě za rok 1998 jsou součástí spisu S 86/99-220, str. 141).

Veškeré přípravky na ochranu rostlin se dle metodiky SRS, která sleduje účel užití, dělí na:

- herbicidy a desikanty,
- fungicidy,
- zoocidy (v jejich rámci i skupina insekticidy),
- rodenticidy,
- repelenty,
- dezinfektanty,
- regulátory růstu aktivní,
- aditiva,
- adheziva,
- antitraspiranty,
- oleje – úprava vzhledu listů,
- mikrobakteriální přípravky,
- mořidla I (insekticidní),
- mořidla F (fungicidní).

Jednotlivé skupiny přípravků na ochranu rostlin jsou navzájem z hlediska účelu užití nezastupitelné. Strany spojení dodávají své výrobky na tuzemský trh pouze ve skupinách herbicidy, fungicidy, insekticidy, rodenticidy, přípravky na moření osiv fungicidní a insekticidní.

Herbicidy jsou přípravky, které se obecně používají k ochraně rostlin před plevelem. Existují herbicidy, jež mohou působit zároveň na plevel zasahující různé druhy rostlin (např. kukuřici i obiloviny). V mnoha případech jsou však herbicidy určeny k ochraně konkrétních druhů rostlin proti určitým plevelům (tzv. selektivní herbicidy). V rámci skupiny herbicidů SRS člení přípravky podle druhu rostliny, kterou má daný herbicid chránit (obiloviny, řepa, řepka, kukuřice, brambory apod.). Stejné členění se vyskytuje i v rozhodnutích Evropské komise (dále jen „EK“) o spojení výrobců těchto přípravků (např. Rhône-Poulenc/HOECHST, Ciba-Geigy/Sandoz, HOECHST/Schering apod.). Dle názoru EK nejsou selektivní herbicidy vzájemně zastupitelné. Herbicidy, které chrání určité konkrétní rostliny, mají proto být považovány za výrobky na samostatných od sebe navzájem oddělených trzích.

Vedle selektivních herbicidů existují i herbicidy neselektivní, které jsou účinné proti různým druhům rostlin (včetně hospodářských rostlin). Jsou obecně používány na pole za účelem jeho vyčištění od plevelů po sklizni jedné rostliny a před další setbou. Dle rozhodnutí EK neselektivní herbicidy tvoří samostatný trh oddělený od selektivních herbicidů a tento trh by neměl být dále dělen dle druhu rostlin (rozhodnutí EK ve věci American Home Products/Monsanto). Neselektivní herbicidy se používají i mimo zemědělství (vyčištění průmyslových areálů, železničních tratí apod. od plevelů), přičemž neselektivní herbicidy používané v zemědělství se neliší od neselektivních herbicidů užívaných mimo zemědělství (jde o tytéž přípravky). Z celkového trhu neselektivních herbicidů je cca 90% užíváno v zemědělství.

Dále existuje skupina herbicidů – tzv. desikanty. Tyto přípravky jsou užívány podobně jako neselektivní herbicidy ke zničení plodin, které se nacházejí na poli. Rozdíl je však v působení jednotlivých přípravků. Zatímco neselektivní herbicidy působí pomaleji a ničí veškeré rostliny na pozemku včetně jejich kořínků, desikanty působí velmi rychle, ale neničí kořínky rostlin (pouze „spálí“ listy). Z tohoto důvodu jsou desikanty aplikovány na konci vegetačního období za účelem spálení listů, které usnadňuje vlastní sklizeň (např. u brambor). Vzhledem ke skutečnosti, že desikanty jsou podskupinou herbicidů a SRS sleduje spotřebu desikantů a herbicidů také v rámci jedné skupiny, vymezil úřad pouze jednu skupinu výrobkových trhů – „herbicidy a desikanty“.

Dle evidence SRS bylo v roce 1998 na tuzemském trhu spotřebováno herbicidů za 3,3 mld. Kč. Největší díl herbicidů (35%) byl použit na obiloviny, 20% veškerých herbicidů bylo použito na řepku a 18% na cukrovku.

Fungicidy jsou přípravky, které se obecně používají k prevenci poškození rostlin a jejich plodů v důsledku napadení houbami, a to jak před, tak i po sklizni. SRS celkovou spotřebu fungicidů opět člení dle druhu rostliny, kterou má fungicid chránit. Stejné členění se vyskytuje i v rozhodnutích EK. Ta v posuzovaných případech vzala v úvahu, že různé rostliny vykazují různé (i když částečně se shodující) druhy onemocnění, a že je tedy vhodné členit fungicidy na samostatné trhy podle jednotlivých druhů rostlin, na které se aplikují. Dle evidence SRS bylo v roce 1998 na tuzemském trhu spotřebováno za 818 mil. Kč fungicidů. Největší díl fungicidů (62%) byl použit na obiloviny, 12,6% fungicidů bylo použito na brambory, zbylá část na ostatní plodiny.

Insekticidy jsou látky k boji s hmyzem, který ničí pěstované rostliny. Stejný insekticid může být použit k boji s určitým druhem hmyzu bez ohledu na druh napadené rostliny. Vzhledem k tomu, že nejsou všechny rostliny napadány stejným druhem hmyzu a protože existuje jen velmi málo škůdců napadajících pouze specifický druh rostlin, dospěla EK v posuzovaných případech k závěru, že specifikace insekticidů při vymezování relevantního trhu má být prováděna spíše s ohledem na druh rostliny než na druh hmyzu.

SRS neeviduje samostatně spotřebu insekticidů, nýbrž pouze spotřebu zoocidů, což je nadřazená skupina přípravků zahrnující jednak insekticidy a dále akaricidy (proti roztočům), moluskocidy (proti slimákům), aviticidy (proti ptákům), nematocidy (proti háďátkům). Ve spotřebě zoocidů představují největší podíl insekticidy. Aviticidy se u nás vůbec nepoužívají. Dle evidence SRS bylo v roce 1998 na tuzemském trhu spotřebováno zoocidů za 256 mil. Kč. Největší díl zoocidů (41,8%) je používán na řepku, 16,7% veškerých zoocidů je použito na chmel, 10,9% na sady, 7,2% na brambory. Zbylá část pak na ostatní plodiny.

Pro zvýšení účinnosti některých přípravků ze skupin herbicidy, fungicidy, zoocidy se používají určité látky (aditiva, adhesiva), které se přidávají již při výrobě do přípravku nebo při balení se k hlavnímu přípravku přibalí i balení přípravku s touto látkou (tzv. twin-pack). Po přidání aditiva do přípravku se kapka roztoku tohoto přípravku po dopadu na list rozptýlí po celém listu, což zvýší účinnost daného přípravku. Adhesiva se přidávají do hlavního přípravku za účelem zvýšení přilnavosti tohoto přípravku k listu, aby se zabránilo smytí přípravku při dešti. Při registraci přípravku, do kterého se bude přidávat taková látka, probíhá u SRS samostatný registrační proces i na dané aditivum, příp. adhesivum a z toho důvodu SRS má pro tyto látky vyčleněny samostatné kategorie. Aditiva a adhesiva však zpravidla nelze samostatně koupit (kupují se pouze společně s hlavním přípravkem). Z tohoto důvodu úřad nepovažoval trhy aditiv a adhesiv za samostatné výrobkové trhy.

Pro účely vymezení relevantního trhu se úřad rozhodl využít oficiální evidence SRS, která eviduje přípravky v okamžiku jejich spotřeby, v obdobném členění, jaké použila také EK. Vzal přitom v úvahu, že spotřeba v daném roce nebude plně identická s objemem dodávek na trh, neboť zde bude určitý díl spotřeby pokryt dodávkami z předchozího roku (vždy zůstává určitá část dodávek ve skladu), čímž může nastat určitý rozdíl v podílu společnosti na trhu oproti jejímu podílu stanovenému z objemu dodávek v daném roce. Databáze SRS je založena na povinném hlášení údajů o spotřebě přípravků (včetně finančního vyjádření a údaje, od kterého výrobce pochází). Dává tak seriózní podklad pro vymezení relevantních trhů u každé skupiny přípravků dle druhu rostliny, pro kterou je určen, a umožňuje rovněž posoudit postavení spojovaných podniků na těchto trzích. Základními druhy rostlin, na které SRS spotřebu dané skupiny přípravků dělí jsou: obiloviny, kukuřice, luskoviny, cukrovka, brambory, pícniny, řepka, chmel, zelenina, sady, vinná réva, ostatní nespecifikované plodiny a DDD přípravky (používané např. ve skladech).

Z předložených údajů úřad zjistil, že oba spojované podniky se účastní hospodářské soutěže v ČR v dodávkách následujících přípravků.

Novartis:
- herbicidy a desikanty na: obiloviny, kukuřici, luskoviny, cukrovku, brambory, pícniny, řepku, chmel, zeleninu, sady, vinnou révu a ostatní nespecifikované plodiny;

- fungicidy na:	obiloviny, cukrovku, brambory, chmel, zeleninu, sady, vinnou révu a ostatní nespecifikované plodiny;
- zoocidy na:	luskoviny, cukrovku, brambory, chmel, zeleninu, sady, vinnou révu a ostatní nespecifikované plodiny;
- mořidla insekticidní na:	kukuřici, cukrovku, pícniny, řepku, zeleninu, ostatní nespecifikované plodiny;
- mořidla fungicidní na:	obiloviny, luskoviny.

AstraZeneca:

- herbicidy a desikanty na:	obiloviny, kukuřici, luskoviny, cukrovku, brambory, pícniny, řepku, chmel, zeleninu, sady, vinnou révu a ostatní nespecifikované plodiny;
- fungicidy na:	obiloviny, cukrovku, sady, vinnou révu a ostatní nespecifikované plodiny;
- zoocidy na:	obiloviny, kukuřici, luskoviny, cukrovku, brambory, pícniny, řepku, chmel, zeleninu, sady, vinnou révu, ostatní nespecifikované plodiny a DDD přípravky;
- rodenticidy na:	obiloviny, pícniny, řepku, sady, ostatní nespecifikované plodiny a DDD přípravky;
- mořidla fungicidní na:	obiloviny.

Z uvedeného vyplývá, že na řadě výrobkových trhů se spojované společnosti střetávají. Při stanovení jejich podílu na jednotlivých trzích úřad zjistil, že pouze na některých výrobkových trzích podíl spojovaných společností přesahoval, případně v důsledku spojení přesáhne 30% celkového obratu dosahovaného na jednotlivých trzích. Tyto výrobkové trhy budou tedy považovány za relevantní.

Na základě těchto skutečností vymezil úřad **relevantní trh** pro účely posuzovaného spojení podniků takto:

Z hlediska **výrobkového** jde o tyto trhy:

- Herbicidy a desikanty na kukuřici
- Herbicidy a desikanty na brambory
- Herbicidy a desikanty na pícniny
- Herbicidy a desikanty na chmel
- Herbicidy a desikanty na vinnou révu
- Fungicidy na cukrovku
- Fungicidy na sady
- Zoocidy na luskoviny
- Zoocidy na pícniny
- Zoocidy na zeleninu
- Zoocidy na ostatní nespecifikované plodiny
- Zoocidy - DDD přípravky
- Mořidla insekticidní na kukuřici
- Mořidla insekticidní na cukrovku
- Mořidla insekticidní na pícniny
- Mořidla insekticidní na řepku
- Mořidla insekticidní na zeleninu

- Mořidla insekticidní na ostatní nespecifikované plodiny

Z hlediska **geografického** jde o trh vymezený územím České republiky, neboť podmínky pro dodávky uvedených výrobků jsou na celém území ČR dostatečně homogenní.

Z hlediska **časového** jde o trh trvalý, charakterizovaný pravidelně se opakujícími dodávkami.

Postavení spojovaných subjektů na relevantním trhu a účinky (dopady) spojení na tuzemském trhu

Na celém trhu herbicidů a desikantů na kukuřici bylo dle evidence SRS dosaženo obratu 189 mil. Kč, což představuje 10,9% celkové spotřeby herbicidů. Na tento trh před spojením dodávaly oba spojované subjekty. Podíl AstraZeneca již před spojením byl těsně nad 30% celkového obratu dosaženého na daném trhu. Podíl společnosti Novartis na celkovém obratu daného trhu byl nižší než 30%. Po sečtení dodávek obou spojovaných subjektů je jejich podíl na daném trhu výrazně vyšší než 30%. Na tomto trhu mají významné postavení ještě další dva zahraniční dodavatelé, přičemž podíl jednoho se blíží 30%, podíl druhého je mírně přes 10%. Žádný ze zbývajících soutěžitelů již nemá vyšší než 5% podíl na tomto trhu.

Na celém trhu herbicidů a desikantů na brambory bylo dle evidence SRS dosaženo obratu 71 mil. Kč, což představuje 2,2% celkové spotřeby herbicidů. Na tento trh před spojením dodávaly oba spojované subjekty, přičemž žádný z nich neměl na tomto trhu podíl vyšší než 30% celkového obratu dosaženého na daném trhu. Podíl společnosti AstraZeneca se však 30% blížil. Dodávky Novartisu byly nižší. Po sečtení dodávek obou spojovaných subjektů již je jejich společný podíl na daném výrobkovém trhu vyšší než 30%. Na tento trh dodávají své výrobky ještě další zahraniční dodavatelé, avšak ani jeden z nich nedosahuje vyšší než 10% podíl. Právě tento výrobkový trh je dle vyjádření účastníka řízení ovlivněn výše popsaným sledováním herbicidů a desikantů v rámci jedné skupiny. Společnost AstraZeneca dodává na trh pouze jeden desikant (Reglon) a na samostatném trhu desikantů by měla, dle vlastního odhadu, podíl blížící se 30% celkových dodávek na trh. Pokud by herbicidy a desikanty nebyly sledovány společně, byl by, dle odhadu stran spojení, společný podíl spojovaných subjektů těsně pod hranicí 30% celkových dodávek na trh herbicidů na brambory (dodávky AstraZeneca na tento trh jsou velmi malé, avšak podíl Novartisu na trhu samotných herbicidů na brambory by se výrazně zvýšil).

Na celém trhu herbicidů a desikantů na pícniny bylo dle evidence SRS dosaženo obratu 36 mil. Kč, což představuje 1,1% celkové spotřeby herbicidů. Na tento trh před spojením dodávaly oba spojované subjekty, přičemž podíl AstraZeneca na tomto trhu byl již před spojením vyšší než 30% a podíl společnosti Novartis byl jen velmi malý. Po sečtení dodávek obou spojovaných subjektů je jejich podíl na daném trhu vyšší než 30%. Na tento trh dodávají své výrobky ještě další zahraniční dodavatelé (AVENTIS, BASF, Dow AgroSciences, Monsanto), přičemž žádný z těchto soutěžitelů již nemá dominantní postavení. Také na tomto trhu se projevila výše popsaná nepřesnost způsobená sledováním herbicidů a desikantů v rámci jednoho trhu. Desikant Reglon vyráběný společností AstraZeneca se mimo jiné používá i při před sklizní pícniny na semeno. (Pozn.: Dle odhadu Novartisu a AstraZeneca by byl jejich podíl na samostatném trhu herbicidů na pícniny bez započtení dodávek desikantů na tento trh výrazně pod hranicí 30% celkového obratu.).

Na celém trhu herbicidů a desikantů na chmel bylo dle evidence SRS dosaženo obratu 1 mil. Kč, což nepředstavuje ani 0,1% celkové spotřeby herbicidů. Na tento trh před spojením dodávaly oba spojované subjekty, přičemž podíl AstryZeneca na tomto trhu byl již před spojením vyšší než 30% a podíl společnosti Novartis byl nižší než 1%. Po sečtení dodávek obou spojovaných subjektů je tedy jejich podíl na daném trhu vyšší než 30%. Na tento trh dodávají své výrobky ještě další zahraniční dodavatelé (AVENTIS, BASF). Žádný z nich však již nemá tak velký podíl na tomto trhu jako je společný podíl spojovaných subjektů.

Na celém trhu herbicidů a desikantů na vinnou révu bylo dle evidence SRS dosaženo obratu 11 mil. Kč, což představuje 0,3% celkové spotřeby herbicidů. Na tento trh před spojením dodávaly oba spojované subjekty, přičemž podíl AstryZeneca na tomto trhu byl již před spojením mírně vyšší než 30% celkového obratu dosaženého na daném trhu a dodávky Novartisu byly nižší než 10%. Po sečtení dodávek obou spojovaných subjektů tedy je jejich podíl na daném trhu je vyšší než 30%. Na tento trh dodávají své výrobky ještě další zahraniční dodavatelé, přičemž jeden z nich má také dominantní postavení (dosahuje obdobný podíl, jako je součet AstraZeneca a Novartis).

Na trhu fungicidů na cukrovku byl dosažen za rok 1998 obrat 5,5 mil. Kč, což představuje 0,7% celkové spotřeby fungicidů. Na tento trh ze spojovaných podniků dodávaly oba spojované subjekty, přičemž podíl Novartisu výrazně přesahoval 30% celkového obratu dosaženého na daném trhu a podíl společnosti AstraZeneca byl nižší než 1%. Dle statistik SRS je na tomto trhu ještě jeden zahraniční soutěžitel, jež má také dominantní postavení. Dodávky ostatních soutěžitelů včetně jednoho tuzemského na tento trh jsou již výrazně menší.

Na trhu fungicidů na sady byl v loňském roce dosažen obrat 71 mil. Kč, což představuje 8,7% celkové spotřeby fungicidů. Ze spojovaných společností se na celkovém obratu tohoto trhu podílel prakticky pouze Novartis a jeho podíl mírně převyšoval 30% celkového obratu dosaženého na daném trhu. Podíl společnosti AstraZeneca je nižší než 5%. Na tento trh dodávají ještě další zahraniční soutěžitelé a jeden tuzemský výrobce (Spolana), jejichž podíl je však pod 10%.

Na trhu zoocidů na luskoviny byl dosažen obrat 7,7 mil. Kč, což představuje 3,0% celkové spotřeby zoocidů. Na tento trh dodávala pouze společnost AstraZeneca. Její podíl již před spojením výrazně převyšoval 30% celkového obratu dosaženého na daném trhu. Vzhledem ke skutečnosti, že Novartis na tento trh své výrobky nedodával, po spojení nedojde k navýšení podílu.

Na trhu zoocidů na pícniny byl dosažen obrat 0,9 mil. Kč, což představovalo 0,4% celkové spotřeby zoocidů. Také na tento trh dodávala pouze společnost AstraZeneca. Její podíl na tomto trhu mírně převyšoval 30% celkového obratu trhu. Dalšími dodavateli na tuzemský trh jsou Dow AgroSciences, Spolana a další společnosti.

Na trhu zoocidů na zeleninu byl dosažen obrat 6,8 mil. Kč, což představovalo 2,7% celkové spotřeby zoocidů. Na tento trh dodávaly obě spojované společnosti. Podíl společnosti AstraZeneca na tomto trhu byl jen mírně nižší než 30% celkového obratu, s připočtením dodávek Novartisu (jehož dodávky představovaly jen malý podíl na trhu) dojde k mírnému překročení hranice podílu 30% na celkovém obratu dosaženém na daném trhu. Dalšími

dodavateli na tuzemský trh jsou podobně jako u trhu zoocidů na pícniny společnosti Dow AgroSciences, Spolana a další soutěžitelé s nízkým objemem dodávek.

Trh zoocidů na ostatní plodiny v sobě zahrnuje zoocidy na skupinu plodin jinde neuvedenou (např. slunečnice). Obrat celého trhu se zoocidy na ostatní plodiny byl 11 mil. Kč a podílel se na celkové spotřebě fungicidů 4,4%. Na tento trh dodávaly obě spojované společnosti. Podíl společnosti AstraZeneca byl mírně přes 30% celkového obratu trhu, s připočtením dodávek Novartisu dojde k mírnému navýšení podílu spojeného podniku. Na tuzemský trh dále dodávají další zahraniční i tuzemské společnosti (Dow AgroSciences, Spolana a další).

Na trhu zoocidů – DDD přípravků (přípravky neužívané k ochraně plodin, ale k hubení škůdců v zemědělství i mimo něj, např. ve skladech) byl dosažen obrat 4,1 mil. Kč, což představovalo 1,6% celkové spotřeby zoocidů. Na tento trh dodávala pouze společnost AstraZeneca. Její podíl již před spojením přesahoval 30% celkového obratu trhu. Vzhledem ke skutečnosti, že Novartis na tento trh své výrobky nedodává, nedojde ani po spojení ke změně podílu na tomto trhu. Na tomto trhu se účastní hospodářské soutěže i další dodavatelé (např. Dow Agrosciences).

Na trzích insekticidních mořidel na kukuřici, cukrovku, pícniny, řepku, zeleninu a ostatní plodiny dodává pouze společnost Novartis. AstraZeneca se výrobou přípravků na ochranu osiv, jichž jsou insekticidní mořidla podskupinou, vůbec nezabývá (v celosvětovém měřítku). Podíl samotné společnosti Novartis na zmíněných trzích představoval již před spojením 100% nebo téměř 100% celkového obratu dosaženého na daných trzích. Vlivem spojení však nedojde na žádném z těchto výrobkových trhů k navýšení podílu.

Distribuční systém – přístup odběratelů k výrobkům

Veškeré přípravky na ochranu rostlin, které spojované subjekty dodávají na tuzemský trh jsou vyráběny v zahraničí. Do České republiky jsou dováženy dceřinnými společnostmi obou subjektů. Tyto společnosti všechny přípravky dodávají nevýlučným distributorům, kteří je dále dodávají konečným spotřebitelům (zemědělcům) nebo dalším obchodníkům s potřebami pro zemědělce regionálního významu.

Mimo to jsou do České republiky tuzemskými dceřinými společnostmi spojovaných subjektů dodávána i velká balení přípravků na ochranu rostlin. Společnost ZENECA (CZ) s.r.o. tato velká balení dodává firmě AGRO-BIO-OPAVA, která je dále „přebaluje“ do menších balení pro drobné zemědělce nebo i pro zahrádkáře. Objem těchto dodávek činí cca 1% celkových dodávek AstraZeneca na tuzemský trh. Obdobným způsobem jsou do menších balení „přebalovány“ i výrobky Novartisu. Tuzemská dceřinná společnost Novartisu však neprodává tyto výrobky přímo firmám zabývajícím se „přebalováním“, ale velkodistributorům, kteří poté tato balení prodávají dále k „přebalení“. Dle informací Novartisu jeho výrobky „přebalují“ převážně firmy KUPRA a AGRO-BIO-OPAVA. Tímto způsobem je „přebalováno“ jen velmi malé množství dodávek Novartisu.

Popsaný systém distribuce zřejmě zůstane zachován i po sloučení agrochemických aktivit obou společností do Syngenty. V současné době však spojované subjekty nemohou přesně odhadnout, jaká bude struktura dceřinných společností Syngenty v ČR.

Úřad oslovil nejvýznamnější odběratele přípravků na ochranu rostlin spojovaných společností (zejména Agrofert, a.s., Fytoz, s.r.o., Agropolchem, s.r.o. a LUKROM, s.r.o.) se žádostí o vyslovení jejich názoru na možný dopad spojení. Všichni oslovení odběratelé se vyjádřili, že na trhu bude i po spojení dostatečně široká nabídka zastupitelných výrobků konkurenčních dodavatelů.

Právní rozbor

Podle § 8 odst. 2 písm. a) zákona se za spojování podniků považuje též jednání, kdy jedna nebo více osob, které již kontrolují jeden podnik, získají přímou nebo nepřímou kontrolu nad celkem nebo podstatnou částí jiného podniku získáním akcií, obchodních nebo členských podílů.

Akcionáři společnosti Novartis dle uzavřené Smlouvy získají kontrolu nad nově založenou společností Syngenta, která v sobě bude sdružovat podnikání v oblasti přípravků na ochranu rostlin společností Novartis a AstraZeneca, a to v rozsahu držení 61% akcií této společnosti.

Posuzované spojení je svým charakterem spojením horizontálním, neboť společnosti Novartis a AstraZeneca si v ČR navzájem konkurovaly v dodávkách přípravků na ochranu rostlin.

Na relevantních trzích přípravků na ochranu rostlin, na nichž se hospodářské soutěže v ČR účastní pouze jedna ze spojovaných společností, se dopady spojení neprojeví navýšením podílu spojeného podniku.

Na relevantních trzích, na nichž se hospodářské soutěže v ČR účastní obě spojované společnosti, dojde k navýšení podílu spojeného podniku, přičemž nejvýraznější účinek spojení se projeví na trhu herbicidů na kukuřici a herbicidů na vinnou révu a na trhu herbicidů na brambory. Na relevantním trhu zoocidů na zeleninu získá spojený podnik podíl těsně nad hranicí 30% obratu dosaženého na daném trhu.

Z výše uvedeného vyplývá, že spojení zahraničních subjektů, k němuž došlo v cizině, se svými účinky projeví i na tuzemském trhu; z uvedeného důvodu spojení uvedených podniků podléhá ve smyslu § 2 odst. 3 zákona řízení před úřadem.

V souvislosti s posuzováním účinků spojení oslovil úřad také tuzemské konkurenty (společnosti SPOLANA, a.s., ALIACHEM, a.s. - o.z. Synthesia a FLORASIS, spol. s r.o.) spojovaných společností se žádostí o názor, zda v uvedeném spojení spatřují ohrožení svého postavení na trhu. Jeden z oslovených konkurentů se cítí posuzovaným spojením podniků ohrožen, neboť takový dodavatel, který spojením vznikne bude moci poskytnout odběratelům široký sortiment přípravků a k němu vázat vyšší marže (za odebraný objem přípravků) než dodavatel menší. Pobídkou získá jeho zboží vyšší atraktivitu na úkor menších dodavatelů.

Případné poskytování množstevních a jiných slev není porušením pravidel hospodářské soutěže, ale naopak jednou z výhod pro spotřebitele. Jedná se o jeden z rysů konkurenčního prostředí, kde se jednotliví soutěžitelé tímto způsobem snaží získat zákazníka, zvýšit své tržby a posílit své postavení na trhu.

V další části se úřad zaměřil na posouzení hospodářských výhod spojení předložených spojovanými podniky ve vazbě na popsanou míru narušení hospodářské soutěže.

Hospodářské výhody spojení

Podle § 8a odst. 2 zákona úřad spojení povolí, jestliže zúčastnění soutěžitelé prokáží, že újma, která narušením soutěže může vzniknout, bude převážena hospodářskými výhodami, jež spojení přinese.

Z předložených výhod úřad posoudil jako nejvýznamnější z hlediska podpory technického a ekonomického rozvoje a přínosu pro spotřebitele následující výhody:

- Spojení vytvoří první společnost na světě zabývající se podnikáním pouze v oblasti přípravků na ochranu rostlin. To Syngentě umožní zaměřit své snahy plně na vývoj podnikání v této oblasti, což vytvoří předpoklad pro uvádění nových stále kvalitnějších produktů na trh tak, aby splňovaly stále přísnější podmínky ochrany životního prostředí.

- Sjednocením výzkumu a vývoje obou společností budou finanční prostředky vynakládány efektivněji, neboť nebude docházet ke zdvojování výzkumu u jednoho typu přípravku. Při zachování stejného objemu investic do vývoje a výzkumu (cca 10% obratu Syngenty) dojde k vývoji pro spotřebitele širšího spektra přípravků současně.

- Díky úsporám ze synergických efektů (sjednocení výzkumu a vývoje, administrativní náklady atd.) budou mít zemědělci možnost získat prostředky s vyššími užitnými vlastnostmi, které budou splňovat stále se zpřísňující požadavky, a to za nižší ceny. Tyto úspory zemědělců se dále přenáší do cen potravin pro širokou veřejnost.

- Vzhledem ke skutečnosti, že portfolia výrobků spojovaných podniků se vzájemně doplňují, budou mít odběratelé Syngenty k dispozici komplexnější nabídku přípravků na ochranu rostlin.

Posouzením výhod ve vazbě k míře narušení hospodářské soutěže, projevující se na tuzemském trhu v důsledku spojení uskutečněného v zahraničí, dospěl úřad k závěru, že výhody spojení převáží újmu, která narušením hospodářské soutěže vznikne. V celé oblasti přípravků na ochranu rostlin působí silná konkurence, která vytváří tlak na vyšší efektivitu podnikání, např. i cestou spojování aktivit soutěžitelů. Úřad dospěl k závěru, že uvedené účinky spojení na tuzemském trhu budou vyváženy výhodami, na nichž v delším časovém horizontu bude participovat i spotřebitel.

Úřad v souladu s § 11 odst. 1 písm. j) zákona zveřejnil v Obchodním věstníku č. 8/00 ze dne 25.2.2000 oznámení o podání návrhu na zahájení správního řízení ve věci udělení povolení ke spojení výše uvedených podniků s tím, že případné připomínky je možné zaslat úřadu do 8 dnů ode dne zveřejnění tohoto oznámení. K uveřejněnému oznámení neobdržel úřad ve stanovené lhůtě žádnou připomínku.

Ve smyslu § 12 odst. 6 zákona, úřad umožnil, aby se zástupce účastníka řízení před vydáním rozhodnutí vyjádřil k předmětu řízení a k výsledkům šetření dne 23.3.2000. Zástupce účastníka této možnosti nevyužil.

Na základě všech shora uvedených skutečností a po posouzení dopadů spojení na tuzemský trh úřad rozhodl, jak je ve výroku uvedeno.

Poučení o opravném prostředku:

Podle § 61 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení, lze proti tomuto rozhodnutí do 15 dnů ode dne doručení podat rozklad k předsedovi Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, a to prostřednictvím Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže – II. výkonného odboru. Včas podaný rozklad má odkladný účinek.

Mgr. Vladimíra Hájková
pověřená řízením II. výkonného odboru

Toto rozhodnutí obdrží:

JUDr. Ivo Nesrovnal
advokát
AK Gleis Lutz Hootz Hirsch
Jugoslávská 29
120 00 Praha 2